

Прикладом подібної редукції є експерименти інтелектуалів 20-го століття (Генрі Торо, Корбузьє), коли вони намагались жити з використанням мінімальних засобів [Figal, Günter, Martin Heidegger zur Einführung / Junius Verlag GmbH, Hamburg, 2011]. Таким чином життя можна відчуті і побачити, коли воно не приховується сущим, коли воно б'ється тут і зараз. В самого Гайдеггера була в певному сенсі хатина редукції. Це його будинок в середині Чорного лісу поблизу поселення Тодтнауберг. Навпроти вікна, за яким стояв робочий стіл Гайдеггера, ллється струмок і видно Альпи. Гайдеггер потім казав, що саме там він відчув час.

Справжнє мислення – пробудження. Ми ніби прокидаємося з метафізичного сну, в якому мислили лише суще. Помічаємо те, що до цього нам здавалось даним. Це пробудження досягається шляхом редукції і концентрації на теперішньому моменті. Потрібно пам'ятати, що мислення не веде до знаходження відповідей на одвічні проблеми раз і назавжди. Філософія є завжди філософією свого часу, як і філософ – історичною особою, нащадком своєї генерації [Heidegger, Martin, Brief über den Humanismus / Vittorio Klostermann, Frankfurt am Main 1947]. Проте це не Гегелівське схоплення часу в думці. Гайдеггер як філософ модерну визначає процес схоплення свого часу лише як процес, немає якогось сталого результату мислення. Філософ має знову і знову повертатись до вже помисленого, щоб йому відкривались все нові і нові горизонти. Філософія як така можлива лише в той час, коли хтось мислить.

Тому і потрібні філософи – вони вчать мислити. Філософські праці треба читати не з метою виокремити елементи вчення і віднести їх до традиції, а щоб включитися в процес мислення. З протиставлення своїх думок думкам автора з'являється розуміння засадничої думки філософа [Heidegger, Martin, GA Band 50 1. Nietzsches Metaphysik 2. Einleitung In Die Philosophie Denken und Dichten / Vittorio Klostermann, Frankfurt am Main, 1990; Heidegger, Martin, Was heisst denken? / Von Martin Heidegger. – 4., durchges. Aufl. – Tübingen: Niemeyer, 1984]. Це першопочатковий засновок, на якому ґрунтується все його подальше вчення. Ідеї мислителя можуть роками змінюватись, але ця принципова думка – ні. Її філософ мислить все своє життя. Цією думкою є думка "про те, що є".

Т. Р.Єфіменко, асп, НАУКМА, Київ
timurefimenko@gmail.com

ТЕЛЕОЛОГІЯ ВИОБРАЖЕННЯ ЯК СУТНІСТЬ ФЕНОМЕНОЛОГІЧНОГО МЕТОДУ

Феноменологія як філософія, що тяжіє до строгості та очевидності власних досліджень, своїм проектом стверджує нам про те, що насправді наукова філософія звернена до вічності, і ідея розвитку культури та науки всього людства надихає її понад усе. Ми повинні досягнути ступеню історичної свідомості, себто стати частиною історичності всього

людства. Ідеї, що ми продукуємо є нескінченними цілями власної само-реалізації, як живої та значущої частини світу. Ми можемо стверджувати, що сам проект феноменологічної філософії тяжіє до осмислення телоса (telos) як вічної ідеї, оскільки сама свідомість має атрибути вічності. Сам тип філософського знання має своїм тлом нескінченний горизонт. Себто, нескінченність є трансцендентальною категорією філософії, так як вона є умовою можливості розвитку філософії як знання. Ба більше нескінченність як умова одночасно є і цілю, що цілком співвідноситься з іманентною структурою свідомості.

Природа кожного акту свідомості полягає в тому, що за кожним новим актом слідує наступний акт. Сама свідомість є нескінченим потоком, з особливою формою темпоральності. Кожне нове переживання веде до наступного. Сам потік переживань не може складатись з чистих актуальностей, тобто він подібно до сприйняття націлений на само-значиму перспективу. Ця так звана перспектива направлена у нескінченність, що пов'язане з іманентною часовістю самосвідомості. Таким чином можемо припустити, що суб'єктивна структура часовості подібна за своєю структурою до космічного часу. Пояснити подібне порівняння ми можемо тим, що сама часова суть свідомості, котра розглядається нами як нескінченний потік можливих актуальностей робить час у рамках власного потоку відносним по відношенню до таких проявів самосвідомості як переживання. Головним доказом цього буде посилання на синтезу спогадів в світлі єдиного потоку самосвідомості.

Кожний акт уяви має нескінченний горизонт. Потік свідомості принципово є відміним від потоку самосвідомості. Нескінченний потік свідомості направлений в регіон потенційної інтенційності. Нескінченний потік самосвідомості є замкненим, та направленим в самого себе. Саме тому ми можемо говорити про трансцендентальну свідомість, що має атрибути вічності, без фіксованого початку та кінця. Трансцендентальна свідомість має атрибути вічності, ми не можемо мислити її початок та кінець, вона завжди існує в статусі (da)- ось, вона завжди увімкнена. Наша свідомість потенційно є рефлексивною, себто до будь-якого досвіду, вона вже направлена на саму себе і саме таким чином досвід взагалі є можливим. Я дане Его в кожному модусі свідомості. В сприйнятті Я враховує той факт, що воно вже існувало до сприйняття, і сприймає будь-яку предметність саме Я. Саме завдяки постійній включеності Я в сприйнятті самого себе та синтези такого сприйняття з інтенційною направленістю "на", ми через рефлексію здатні відчувати, що інтенційність відбувається в моему внутрішньому часі, в структурах моєї уяви як головного кореляту самосвідомості. Це надає нам змоги зрозуміти саму суть сприйняття предметності як неповної. Завдяки цьому ми можемо розуміти рефлексію як модифікацію досвіду. Ми відчуваємо сприйняття нами досвід в його повноті завдяки тому, що ми переживаємо його. Сам телос охоплює як поняття всі актуальні та потенційні стани свідомості. Телос-"універсальний логос" будь-якого буття, що може бути осмисленим. Себто принцип телеологізму для феноменології є принципом гармонії існу-

вання нас в світі. Гуссерль визначає світ як: "Повну сукупність речей можливого досвіду та досвідного пізнання, речей пізнаваних на основі актуального досвіду при правильному теоретичному мисленні" [Гуссерль, Э. Идеи к чистой феноменологии и феноменологической философии. Т. 1 / Э. Гуссерль ; пер с нем. А. В. Михайлова. М. : ДИК, 1999.– 30 с.]

Коли ми говоримо про наше живе справжнє (*lebendige Gegenwart*), ми завжди говоримо також про потенційні стани мого справжнього життя. Саме уява як ключова здібність нашої свідомості визначає наше відношення до сенсу мого існування як мети, як телосу. Очевидно, що всі пласти людської культури котрі мають вирішальне значення на вплив історії, визначаються саме через здібність людини продукувати уявлення з приводу світу. Це стосується як релігійних елементів знання так і наукових гіпотез. "Предмет не існував би для свідомості, якби не існувало акту уяви, котрий як раз таки робить предмет предметом та котрий робить можливим те, що предмет може стати предметом почуття, бажання і т.д." [Гуссерль Э. Собрание сочинений. Том 3 (1). Логические исследования. Том 2 (1) – М.: Гнозис, Дом интеллектуальной книги, 2001. – 339 с.] Ми завжди сприймаємо річ як образ, а не саму по собі, так споглядання образу (*Bildbetrachtung*), розкриває перед нами горизонт існування самої речі для мене в сприйнятті. Цей горизонт є горизонтом потенційного, горизонтом перспективи. Коли ми сприймаємо дерево, воно не зникне як тільки ми станемо до нього спиною, в нашій пам'яті залишиться його образ, що ноетично закріплений в структурах свідомості як зміст нашого сприйняття. Ми пізнаємо світ в перспективі модифікації миттєвості у вічність. Свідомість конститує сенс сприйняття та його модифікації у виображенні спираючись на єдність самосвідомості, завдяки чому людина пізнає світ через себе, та знаходить в світі те, що дає їй змогу пізнавати себе.

***П. В. Кретов, канд. філос. наук, ЧНУ ім. Б. Хмельницького, Черкаси
ataraksia@ukr.net***

СИМВОЛ, КОМУНІКАЦІЯ ТА СМИСЛ

На рівні мовного змісту, який є фундаментом будь-якої смислогенерації, все, що позначається в мові чи мовленні (соссюрівська дистинкція *langue/parole*), а отже, входить у смисловий тезаурус культури, неодмінно переживається людиною як чи то суб'єктом мислення, чи то носієм свідомості, чи то когнітивним агентом. Стара ще за часів Епіктета констатація того *status quo*, що людина живе не в світі речей, а в світі символів, хоча і не робить людину виключно *homo symbolicus*, але вкрай обмежує вихід за межі означення як модусу перебування людини в світі. Якщо мати на увазі спробу аналітичної традиції 20 ст. подолати спадок сформульованого У. Селларсом "міфу про даність" (*myth of the given*) у філософії, то чи не призвело це парадоксальним чином до нової пастки